

Naar een écht groen Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Advies van Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten, Landschapsbeheer Nederland, De12Landschappen, Milieudefensie en Stichting Natuur en Milieu.

De Nederlandse landbouw is een economische factor van betekenis op wereldschaal. Prachtig natuurlijk, maar dat succes gaat wel ten koste van iets. Natuur, de soortenrijkdom, het landschap, het milieu, de waterkwaliteit en de leefomgeving op het platteland hebben zwaar te lijden onder de hoog intensieve voedselproductie.

Gelukkig is een kentering op komst. Misstanden in de landbouw zijn tegenwoordig bijna dagelijks in het nieuws. De samenleving wenst een moderne landbouw die produceert met oog voor milieu, natuur en leefomgeving. Europese landbouwsubsidies moeten dit niet tegenwerken maar dichterbij brengen. Ze worden per slot van rekening door ons allemaal opgebracht.

Afgelopen zomer is in Brussel een akkoord bereikt over de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Toegegeven, het overeengekomen ambitieniveau voor vergroening stelde teleur na de aanvankelijk hoge ambities. Maar gelukkig biedt het akkoord ruimte om nationaal de lat hoog te leggen. Wij zetten ons in voor maximale vergroening. Het kan ook, geloven wij, dankzij het hoge innovatieve karakter van de landbouw. En het is ook nodig. Neem de weidevogels: driekwart van de populatie is de afgelopen vijftig jaar verdwenen. Grootste verliezer is de veldleeuwerik, waarvan de populatie sinds 1960 met 96 procent is afgenomen, door de steeds intensievere landbouw.

Tijd voor actie! De gezamenlijke groene organisaties (Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten, Landschapsbeheer Nederland, De12Landschappen, Milieudefensie en Stichting Natuur en Milieu) zijn voorstander van echte vergroening van het GLB binnen Nederland. Het mooie is: dat kán ook echt! In dit advies doen wij aanbevelingen voor haalbare stappen vooruit. Onze voorstellen gaan uit van gezond boerenverstand. Drie simpele, redelijke en realistische uitgangspunten staan centraal:

- Vergroening gaat verder dan de basisvoorwaarden waar iedere agrariër aan moet voldoen.
- Betaal de boer voor publieke diensten op het gebied van natuur, milieu en landschap,
- Subsidieer alleen maatregelen waarvan aangetoond is dat ze werken voor natuur, milieu en landschap.

de12Landschappen

NATUUR
& MILIEU

Ecologische aandachtsgebieden: wat wel en wat niet?

Even een paar feiten op een rij:

- Nederlandse boeren krijgen jaarlijks 735 miljoen euro directe inkomenssteun uit Brussel. In lelijk jargon spreken we hier van pijler 1 van het GLB.
- Nieuw is dat 30% hiervan alleen wordt uitgekeerd als wordt voldaan aan vergroeningsmaatregelen. Dat gaat dus om ruim 220 miljoen euro per jaar.
- Er zijn drie mogelijke vergroeningsmaatregelen:
 - o Instandhouden grasland.
 - o Gewasdiversificatie in de akkerbouw.
 - o 5 % akkerland wordt natuur. Dit zijn ecologische focusgebieden (EFA's).

Wij zien het meest in deze EFA's. Het zou mooi zijn als we maximale natuurwinst boeken met deze regeling. Om dit te bereiken, doen we een aantal aanbevelingen aan overheden en de agrarische sector.

WEL DOEN:

- Concentreer de EFA's in brede randen of blokken van het land en ga niet overal losse "postzegels" realiseren.
- Combineer strokenteelt van luzerne of klaver met natuurbraak.
- Benut het landschap. Voor de streek typerende landschapselementen zoals houtwallen, knotwilgen of rietkragen zijn hotspots voor de natuur en ze zijn nog sfeerverhogend ook.
- Help kwetsbare soorten een handje. Onbespoten graanstoppelvelden bieden voedsel en dekking voor akkervogels als de patrijs. Zet deze maatregel in voor tenminste een jaar.
- Werk samen. Overleg met naburige boeren en of natuurbeheerders of er meer natuurrendement te behalen is door inspanningen in grensgebieden te combineren.

NIET DOEN:

- Werken met pseudonatuur. Het gebruik maken van groenbemesters, vanggewassen, vlinderbloemige peulvruchten en snelgroeïend hout zijn bekende "lange halen, snel thuis"- maatregelen in de landbouw. Maar ze doen de natuurwaarde van een gebied nauwelijks goed. Daarom verdienen ze geen plaats in de EFA's.

Als we de bovenstaande aanbevelingen in acht nemen, maken de EFA's een goede kans van slagen om echt winst voor natuur en landschap op te leveren.

Bescherming van waardevolle graslanden.

WEL DOEN:

- identificeer waardevolle graslanden binnen Natura 2000 gebieden;
- identificeer waardevolle graslanden voor weidevogels buiten Natura 2000 gebieden;
- zet 5% van pijler 1 in voor weidevogelkerngebieden via Natural Handicap Payment.

de12Landschappen

NATUUR
& MILIEU

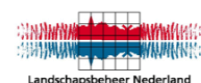
Van het ondersteunen van inkomens naar het belonen van maatschappelijke diensten

Nogmaals een aantal feiten en cijfers op een rij

- Voor plattelandontwikkeling (pijler 2) is in de toekomst jaarlijks 85 miljoen euro beschikbaar. Een deel van dit geld is al verdeeld. Zo is 30 miljoen beschikbaar voor agrarisch natuurbeheer, 5 miljoen voor ganzen, 5 miljoen voor hydrologische maatregelen PAS en moet 5% van het budget besteed worden aan leaderprojecten.
- Landen kunnen de omvang van de tweede pijler verhogen als ze minder inkomenssteun aan boeren leveren. In jargon: door geld uit de 1e pijler over te hevelen naar de 2e. Het gaat om maximaal 15% (110 miljoen euro per jaar). Als natuurorganisaties zijn wij daar voor!
- Samen met de 40 miljoen uit pijler 2 waar nog geen bestemming voor is, zorgt dit ervoor dat er dan 150 miljoen euro per jaar vrij besteedbaar is voor plattelandontwikkeling. Over een periode van 7 jaar gaat het om bijna 1 miljard euro.

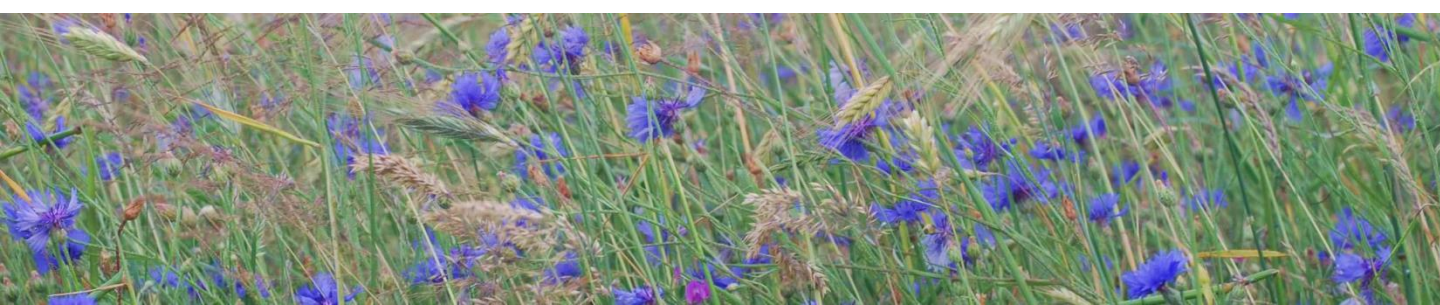
Wij stellen voor dat geld als volgt in te zetten.

- 1) In sommige natuurgebieden liggen nog een aantal landbouwenclaves. We besteden 35 miljoen om deze op te kopen en als natuur in te richten. De betreffende boeren krijgen daardoor betere ontwikkelmogelijkheden elders.
- 2) Verbetering van de waterhuishouding (35 miljoen euro per jaar). Schoon en ecologisch gezond water is een essentiële voorwaarde voor natuur én economie.
- 3) Duurzamer maken van de landbouw (80 miljoen euro per jaar). Dit kan worden ingezet als volgt:
 - De veehouderijsector investeert in duurzame stalsystemen om ammoniak- en fijnstofvervuiling belangrijk te verminderen;
 - De Voedsel- en Warenautoriteit zorgt ervoor dat de sector op de hoogte is van de nieuwste ontwikkelingen bij bestrijdingsmiddelen ter reductie van het gebruik, en ziet toe op de toepassing;
 - Sluiten van mineralenkringlopen: import van veevoer bouwen we af door regionale productie van veevoer gewassen, teeltoptimalisatie en bijmenging in de veevoerketen;
 - Geef ruimte aan innovatie en experimenten op het gebied van duurzaamheid, dierenwelzijn, groene energie en duurzaam grondstoffengebruik
 - De energiesector zet nieuwe samenwerkingsvormen voor duurzame energie op bij landbouwbedrijven.

de12Landschappen

NATUUR
& MILIEU

Gebiedscollectieven die werken

Ook hier wat feiten en cijfers. In politiek en wetenschap is de laatste tijd veel kritiek gerezen op de doelmatigheid van het agrarisch natuurbeheer. Toch wordt er de komende tijd fors meer in geïnvesteerd. Waar het totale natuurbudget meer dan gehalveerd is, gaat het budget voor agrarisch natuurbeheer fors omhoog. De komende jaren gaat 95 miljoen euro per jaar naar agrarisch natuurbeheer, tegenover 60 miljoen nu.

Dit is een impuls van jewelste die grote kansen biedt. Maar dan kunnen we niet op de oude voet doorgaan. Er is een drastisch nieuw systeem van agrarisch natuurbeheer nodig, anders is het weggegooid geld. In onze eerder gepubliceerde verbetervisie hebben wij in maart al voorstellen gedaan voor een efficiënter en effectiever stelsel. Wij zullen er bovenop zitten dat deze voorstellen in de praktijk gebracht worden.

Provincies stellen natuur-, landschaps- en waterdoelen vast. Deze doelen zijn leidend en staan centraal. Op basis daarvan maken de gebiedscollectieven duidelijke en praktische plannen. De provincies stellen de plannen vast. De gebiedscollectieven zijn hierbij cruciaal en werken volgens onderstaande standaard:

- Gebiedscollectieven bestaan niet alleen uit de landbouw in de streek maar uit alle relevante en representatieve organisaties op het gebied van landschap, natuur en water in die streek, zowel professioneel als vrijwillig
- De gebiedsofferte en het beheerplan zijn gestoeld op kennis, met inbreng van deskundige partijen en hebben draagvlak onder de grondgebruikers en andere belanghebbenden in de streek.
- Beheerplannen van gebiedscollectieven volgen een cyclisch proces: maak plan, voer uit, monitor, evalueer en stel waar nodig bij.
- Gebiedscollectieven leggen publiekelijk verantwoording af voor hun resultaten. Transparantie en gescheiden verantwoordelijkheden zijn onontbeerlijk bij deze verantwoording. Een onafhankelijke beoordeling van het ecologisch resultaat dient geborgd te zijn.

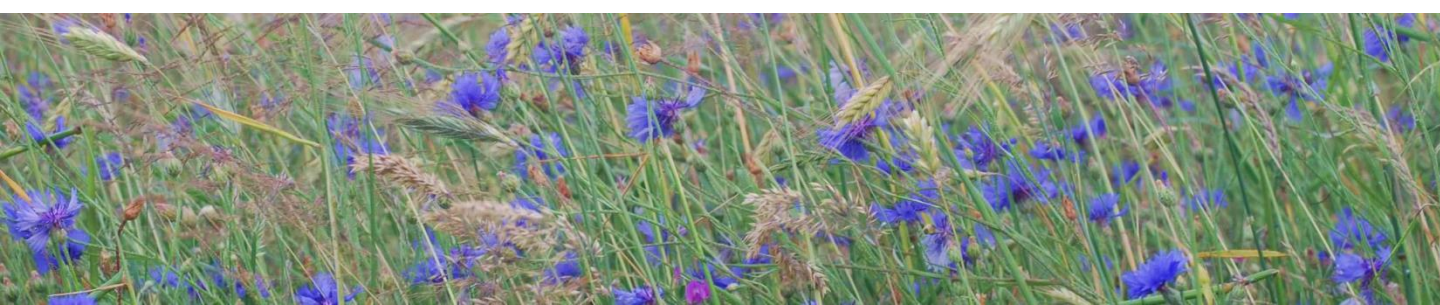
Provincies erkennen gebiedscollectieven alleen als deze werken volgens bovenstaande punten

Evenals landbouw is natuurbeheer een vak. Gebiedscollectieven werken daarom professioneel. Dat geldt voor alle betrokken gebiedspartijen – en niet voor slechts één van de partners. Gebiedscollectieven zetten menskracht, ook van vrijwilligers, daar in waar ze het best op hun plaats zijn.

de12Landschappen

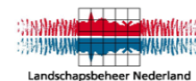
NATUUR
& MILIEU

Landbouw, pak de handschoen op!

De landbouw leunt zwaar op financiële ondersteuning door Europese burgers.

Wil ze ook in de toekomst daarop aanspraak maken, dan hoort daar een goed verhaal bij. Maak serieus werk van publieke doelen voor publiek geld. Bij een greenwashing van het GLB die weinig om het lijf heeft, zal de publieke steun voor landbouwsubsidies snel verder afbrokkelen. Start daarom nog vandaag met het invullen van de maatschappelijke vraag naar vergroening, neem deze serieus en beschouw de groene organisaties daarbij als partner!

de12Landschappen

NATUUR
& MILIEU

